

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie J. P.

skazanego z art. 229 § 3 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 kwietnia 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 30 marca 2022 r., sygn. akt IV Ka 1353/21

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia
we Wrocławiu

z dnia 1 marca 2019 r., sygn. akt V K 1655/11,

**1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do postępowania
odwoławczego;**

**2. zarządza zwrot na rzecz J. P. opłaty od kasacji w kwocie 450
zł.**

UZASADNIENIE

J. P. stanął pod zarzutem tego, że:

- dnia 28 marca 2003 roku, w W., działając w zamiarze skłonienia S.O. pełniącego funkcję publiczną prokuratora Prokuratury Okręgowej w W do pozaprawnego spowodowanie wydania wobec niego jak i innego ustalonego współoskarżonego w sprawie o sygnaturze II K [...] Sądu Rejonowego w W., wyroku skazującego z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności, obiecał udzielić mu korzyści majątkowej w postaci pieniędzy w kwocie 8 000 PLN, tj. o czyn z art. 229§3 k.k.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu wyrokiem z dnia 1 marca 2019r. (sygn. akt V K 1655/11) uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności oraz grzywny w ilości 150 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 100 złotych.

Wyrok został zaskarżony apelacją obrońcy oskarżonego.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu, wyrokiem z dnia 13 października 2020 r. (sygn. akt IV Ka 1518/19) zmienił zaskarżony wyrok w stosunku do oskarżonego J. P. w ten sposób, że karę pozbawienia wolności obniżył do roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, a w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Wyrok Sądu Odwoławczego zaskarżył kasacją obrońca skazanego, w której zarzucił:

a) rażąco obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 7 k.p.k. oraz art. 452 § 3 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 172 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. przez arbitralne oraz bezkrytyczne uznanie uzupełniających wyjaśnień oskarżonego J. P. złożonych na rozprawie apelacyjnej w dniu 10 września 2020 r. za sprzeczne z wiarygodnymi — w tym zakresie wyjaśnieniami S.O. przy jednoczesnym zaniechaniu weryfikacji sprzeczności w zachodzących w wyjaśnieniach oskarżonych S.O. i J. P. w zakresie okoliczności złożenia propozycji korupcyjnej przez oddalenie wniosku o przeprowadzenia konfrontacji S.O. z J. P., co mogło doprowadzić do utrzymania wyroku rażąco niesprawiedliwego i skazania osoby niewinnej;

b) rażąco obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. polegające na nierzetelnym rozważeniu zarzutów apelacji dotyczących naruszenia art. 7 k.p.k. przez arbitralne oraz bezkrytyczne przyjęcie i zaakceptowanie przez Sąd odwoławczy nieprawidłowej oceny materiału dowodowego poczynionej przez Sąd I instancji w zakresie wiarygodności wyjaśnień S.O. i przez to brak należytej kontroli odwoławczej zastosowania art. 7 k.p.k. w toku przeprowadzonego postępowania, przy jednoczesnym ogólnikowym powoływaniu się na poprawność orzeczenia Sądu I instancji oraz niepełnym odniesieniu się do zarzutów naruszenia art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. oraz art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., w zakresie okoliczności dotyczących odpowiedzialności skazanego J. P. za czyn z art. 229 § 3 k.k. w kontekście ustaleń dotyczących realizacji znamion typu kwalifikowanego oraz pominięcie w opisie czynu przypisanego oskarżonemu J. P. wskazania normy prawnej nakazującej osobie pełniącej funkcję publiczną określone zachowanie, a także ustalenia, że udzielenie korzyści majątkowej lub osobistej (bądź obietnica jej udzielenia) wiązało się z naruszeniem tej normy co spowodowało wydanie orzeczenia obarczonego uchybieniami, które przeniknęły do postępowania odwoławczego;

c) rażąco obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegające na nierzetelnym rozważeniu zarzutów apelacji dotyczących naruszenia art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k. polegające na zaaprobowaniu przez Sąd odwoławczy wadliwej i jednostronnej oceny dowodów dokonanej przez Sąd I instancji, uwzględniającej jedynie okoliczności przemawiające na niekorzyść skazanego J. P. bez odniesienia się do wszystkich faktów ujawnionych w toku postępowania przed Sądem I instancji oraz skoncentrowanie się Sądu odwoławczego jedynie na wykazaniu okoliczności mogących świadczyć o tym, że skazany J. P. mógł dopuścić się zarzucanego mu czynu, ustalonych wyłącznie w oparciu o wyjaśnienia S.O., w sytuacji gdy opis okoliczności propozycji korupcyjnej pochodzący od oskarżonego J.P. w stosunku do opisu pochodzącego od oskarżonego S.O. był równie prawdopodobny co wykluczało prawną możliwość bez naruszenia przepisu art. 5 § 2

k.pk. uznania jego sprawstwa i winy, co spowodowało wydanie orzeczenia obarczonego uchybieniami, które przeniknęły do postępowania odwoławczego;

d) rażącą obrazę prawa materialnego, która mogła mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku przez naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 229 § 3 k.k. w związku z nieprawidłowo przeprowadzoną kontrolę odwoławczą w zakresie przyjętej kwalifikacji prawnej przypisanego skazanemu J. P. czynu w konsekwencji utrzymanie w mocy wyroku rażąco niesprawiedliwego opartego na błędnej kwalifikacji prawnej czynu z art. 229 § 3 k.k. mimo, że należycie przeprowadzona kontrola odwoławcza powinna prowadzić co najmniej do zmiany kwalifikacji prawnej czynu przypisanego skazanemu J. P.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej tego oskarżonego i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 4 października 2021r. (sygn. akt V KK 90/21) uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej J. P. i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 30 marca 2022r. (sygn. akt IV Ka 1353/21) utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od tego wyroku wywiódł obrońca skazanego podnosząc w niej zarzuty:

a) rażącej obrazę prawa procesowego, która miała wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 434 k.p.k. w zw. z art. 443 k.p.k. a contrario w zw. z art. 518 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 6 ust. 3 EKPC, art. 42 ust. 2 Konstytucji RP poprzez dokonanie przez Sąd odwoławczy, wbrew zakazowi *reformationis in peius* pogorszenia sytuacji prawnej skazanego pomimo braku wniesienia środka odwoławczego (kasacji) na niekorzyść oskarżonego, które to nastąpiło z uwagi na fakt, że w uprzednim wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu IV Wydział Karny Odwoławczy sygn. akt IV Ka 1518/19 z dnia 13 października 2020 r. w całości uchylonego przez Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. akt III KK 245/18 orzeczona przez Sąd Rejonowy kara pozbawienia wolności została obniżona do 1 roku i czterech miesięcy pozbawienia wolności, natomiast w obecnie zaskarżonym kasacją wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu IV Wydział Karny Odwoławczy sygn. IV Ka

1353/21 Sąd nie dokonał korekty orzeczonej przez Sąd Rejonowy kary dwóch lat pozbawienia wolności utrzymując w całości wyrok Sądu Rejonowego w mocy, przy czym Sąd odwoławczy ponownie rozpoznający sprawę nie mógł orzec mniej korzystnie w porównaniu z treścią uchylonego rozstrzygnięcia odpowiednie bowiem stosowanie przepisu 443 k.p.k. zapewnia oskarżonemu całkowitą ochronę przed pogorszeniem jego sytuacji prawnej w realizacji niczym nieskrępowanego prawa do skarżenia niekorzystnych dla niego decyzji procesowych;

b) rażącej obrazę prawa procesowego a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k., w zw. z art. 7 k.p.k., oraz art. 424 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k. poprzez rażąco nieprawidłowe przeprowadzenie kontroli instancyjnej oraz nienależyte, nierzetelne oraz pozbawione wnikliwej analizy rozważenie przez Sąd odwoławczy każdego z zarzutów zawartych w apelacji obrońcy, w tym przez nierozważenie okoliczności wskazanych w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2021 r., sygn. akt V KK 90/21), a dotyczących „oceny całości osobowego i nieosobowego materiału dowodowego oceniając jego składowe w sposób nakazany dyrektywami z art. 7 k.p.k. mając również na uwadze wywody, które obrońca zaprezentował w nadzwyczajnym środku zaskarżenia” w zasadzie nierozpoznanie w ogóle części zarzutów podniesionych w apelacji oraz pozorne rozważenie i ustosunkowanie się przez Sąd odwoławczy do zarzutów i wniosków apelacyjnych oraz posłużenie się w uzasadnieniu wyroku argumentacją pomijającą szereg okoliczności, mających bezpośredni wpływ na zasadność wydanego wyroku Sąd I instancji skutkiem czego jest tzw. efekt przeniesienia w następstwie niedostrzeżenia istniejących uchybień wyroku Sądu Rejonowego, co doprowadziło do wydania orzeczenia obarczonego uchybieniami, które przeniknęły do postępowania odwoławczego;

c) rażącej obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 7 k.p.k. w zw. z art. 452 § 3 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 172 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. poprzez brak rozważenia uzupełniających wyjaśnień oskarżonego J.P. złożonych na rozprawie apelacyjnej w dniu 10 września 2020 r. przy jednoczesnym nieuzasadnionym faworyzowaniu wyjaśnień S.O. oraz zaniechaniu weryfikacji sprzeczności w zachodzących w wyjaśnieniach oskarżonych S.O. i J. P. w zakresie

okoliczności złożenia propozycji korupcyjnej, przez przeprowadzenia konfrontacji S.O. z J. P., co w konsekwencji mogło doprowadzić do utrzymania wyroku rażąco niesprawiedliwego i skazania osoby niewinnej;

d) rażącej obrazą prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. polegające na nierzetelnym rozważeniu zarzutów apelacji dotyczących naruszenia art. 7 k.p.k. przez arbitralne oraz bezkrytyczne przyjęcie i zaakceptowanie przez Sąd odwoławczy nieprawidłowej oceny materiału dowodowego poczynionej przez Sąd I instancji w zakresie wiarygodności wyjaśnień S.O. i przez to brak należytej kontroli odwoławczej zastosowania art. 7 k.p.k. w toku przeprowadzonego postępowania, przy jednoczesnym ogólnikowym powoływaniu się na poprawność orzeczenia Sądu I instancji oraz niepełnym odniesieniu się do zarzutów naruszenia art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. oraz art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., w zakresie okoliczności dotyczących odpowiedzialności skazanego J. P. za czyn z art. 229 § 3 w kontekście ustaleń dotyczących realizacji znamion typu kwalifikowanego oraz pominięcie w opisie czynu przypisanego oskarżonemu J. P. wskazania normy prawnej nakazującej osobie pełniącej funkcję publiczną określone zachowanie, a także ustalenia, że udzielenie korzyści majątkowej lub osobistej (bądź obietnica jej udzielenia) wiązało się z naruszeniem tej normy, co spowodowało wydanie orzeczenia obarczonego uchybieniami, które przeniknęły do postępowania odwoławczego;

e) rażącej obrazą prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegające na nierzetelnym rozważeniu zarzutów apelacji dotyczących obrazą art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k. polegające na zaaprobowaniu przez Sąd odwoławczy wadliwej i jednostronnej oceny dowodów dokonanej przez Sąd I instancji, uwzględniającej jedynie okoliczności przemawiające na niekorzyść skazanego J. P. bez odniesienia się do wszystkich faktów ujawnionych w toku postępowania przed Sądem I instancji oraz skoncentrowanie się Sądu odwoławczego jedynie na wykazaniu okoliczności mogących świadczyć o tym, że skazany J.P. mógł dopuścić się zarzucanego mu czynu, ustalonych wyłącznie w oparciu o wyjaśnienia S.O., w sytuacji gdy opis okoliczności propozycji korupcyjnej pochodzący od oskarżonego

J.P. w stosunku do opisu pochodzącego od oskarżonego S.O. był równie prawdopodobny co wykluczało prawną możliwość bez naruszenia przepisu art. 5 § 2 k.p.k. uznania jego sprawstwa i winy, co w konsekwencji spowodowało wydanie orzeczenia obarczonego uchybieniami, które przeniknęły do postępowania odwoławczego;

f) rażącej obrazy prawa materialnego, która mogła mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku przez naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. w zw. z art. 445 k.p.k. w zw. z art. 229 § 3 k.k. w związku z nieprawidłowo przeprowadzoną kontrolą odwoławczą w zakresie przyjętej kwalifikacji prawnej przypisanego skazanemu J. P. czynu, w konsekwencji utrzymanie w mocy wyroku rażąco niesprawiedliwego opartego na błędnej kwalifikacji prawnej pomimo, że należycie przeprowadzona kontrola odwoławcza powinna prowadzić co najmniej do zmiany kwalifikacji prawnej czynu przypisanego skazanemu J. P. w zakresie typu podstawowego.

g) rażącej niewspółmierności kary, która polegała na utrzymaniu w mocy wyroku Sądu I instancji w zakresie orzeczonej wobec skazanego kary dwóch lat pozbawiania wolności oraz kary grzywny w wysokości 150 stawek dziennych przy przyjęciu, że jedna stawka dzienna będzie odpowiadała kwocie 100 zł, z uwagi na niewłaściwe rozważenie przy kształtowaniu rozstrzygnięcia w zakresie wymiaru kary okoliczności dotyczących stopnia szkodliwości społecznej i stopnia winy w zakresie zarzucanego oskarżonemu przestępstwa przez Sąd Rejonowy oraz niewłaściwe uzasadnienie orzeczonego wymiaru kary, co zostało powielone w wyroku Sądu odwoławczego bez jakiegokolwiek weryfikacji, czym Sąd odwoławczy rażąco naruszył art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., nie odnosząc się właściwie do zarzutu apelacji dotyczącego wymiaru kary, przy czym prawidłowa analiza całokształtu materiału dowodowego zebranego w sprawie pozwala na stwierdzenie, że orzeczone wyrokiem Sądu Rejonowego pozostałym oskarżonym zbliżone kary za poszczególne przestępstwa pomimo, że ich sytuacja nie była tożsama (co zauważył poprzedni skład orzekający Sądu odwoławczego), jak również faktu, że J.P. (choć był uprzednio karany) to jednak aktualnie całkowicie zmieniła się jego sytuacja osobista i zawodowa, a nadto w przypadku oskarżonego J.P. zarzut dotyczył

obietnicy udzielenia korzyści majątkowej, która jednak nie została nigdy przyjęta przez S.O., zaś korzyść majątkowa nie została nigdy wręczona przez J. P. , tym samym stopień winy i społecznej szkodliwości tego przestępstwa był jednak niższy, co nie zostało należycie dostrzeżone przez Sąd Rejonowy oraz Sąd odwoławczy a w konsekwencji spowodowało wydanie orzeczenia obarczonego uchybieniami, które przeniknęły do postępowania odwoławczego skutkując utrzymaniem w mocy orzeczenia odnośnie reakcji karnej rażąco niesprawiedliwego.

Powołując się na powyższe zarzuty, obrona wniosła, aby Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu oraz wyrok Sądu I instancji i uniewinnił oskarżonego J. P. od zarzucanego mu czynu z uwagi na oczywiście niesłuszne skazanie, ewentualnie uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna.

Zarzut naruszenia pośredniego zakazu *reformationis in peius* jest wręcz oczywiście zasadny.

Bezsprzecznie Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu wyrokiem z dnia 1 marca 2019r. w sprawie V K 1655/11 skazał J. P. na karę 2 lat pozbawienia wolności. Następnie wyrok ten został jednak zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 13 października 2020r. w sprawie IV Ka 1518/19, którym karę wymierzoną J. P. obniżono do roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, a w pozostałym zakresie orzeczenie Sądu Rejonowego utrzymano w mocy. Ten z kolei wyrok zaskarżony został **jedynie** kasacją wniesioną na korzyść skazanego przez jego obrońcę. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 4 października 2021r. w sprawie V KK 90/21 uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Zaistnienie omówionej konfiguracji procesowej przy uwzględnieniu dyspozycji art. 443 k.p.k. powodowało, że oskarżonemu J. P. nie wolno było wymierzyć kary surowszej niż rok i 4 miesiące (*w razie przekazania sprawy do ponownego rozpoznania wolno w dalszym postępowaniu wydać orzeczenie surowsze niż uchylone tylko wtedy, gdy orzeczenie to było zaskarżone na niekorzyść oskarżonego*).

Zakaz ten w oczywisty sposób został złamany przez Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 30 marca 2022r. w sprawie IV Ka 1353/21, w którym utrzymano w mocy zaskarżony wyrok – a więc ten z 1 marca 2019r (a tym samym wymierzoną w nim karę 2 lat pozbawienia wolności).

Zasadny był też zarzut obrazy art. 442§3 k.p.k. Sąd Najwyższy uchylając wyrok z dnia 13 października 2020r. szczegółowo omówił wady pierwszego postępowania odwoławczego. Zarówno ze wskazanego powyżej przepisu, jak i wprost z uzasadnienia orzeczenia kończącego postępowanie kasacyjne wynikało, że zapatrywania Sądu Najwyższego winny być wzięte pod uwagę podczas ponownego rozpoznawania sprawy, w szczególności zaś Sąd Okręgowy miał *„płaszczyzną rozważań uczynić całość osobowego i nieosobowego materiału dowodowego (...) mając również na uwadze wywody, które obrońca zaprezentował w nadzwyczajnym środku zaskarżenia”*.

Analizując treść uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego sporządzonego po ponownym rozpoznaniu sprawy, stwierdzić należy, że Sąd ten z nałożonego nań, a zacytowanego powyżej, obowiązku nie wywiązał się nawet w minimalnym stopniu. W tej złożonej, rozpoznawanej od lat sprawie (czyn z 2003r.), sporządzono obecnie lakoniczne, kilkuzdaniowe, szablonowe uzasadnienie, które bardzo dalekie jest od wymogów stawianych rzetelnemu procesowi sądowemu. Przedstawione uwagi trudno nazwać rozważeniem zarzutów apelacyjnych i omówieniem ich, a o całościowym spojrzeniu na sprawę nie ma tu mowy. Również w uzasadnieniu tym nie przedstawiono jakiegokolwiek nawiązania do uwag Sądu Najwyższego.

Tak sporządzone uzasadnienie nie tylko nie czyni zadość wymogowi z art. 442§3 k.p.k., ale w ogóle nie spełnia standardu z art. 457§3 k.p.k.

W tej sytuacji, zaskarżony wyrok należało uchylić w całości i ponownie przekazać sprawę do ponownego rozpoznania.

Przed ponownym rozpoznaniem sprawy Sąd Okręgowy winien raz jeszcze zapoznać się z orzeczeniem Sądu Najwyższego z 4 października 2021r. i zawartymi w jego uzasadnieniu uwagami. Argumenty te i wskazane w niniejszym uzasadnieniu oraz zarzuty obrony podniesione w obu skargach kasacyjnych powinny być dostrzegane przy rozpoznawaniu zarzutów postawionych w apelacji, gdyż stanowią

ich rozwinięcie i pozwolą na dokonanie oceny, które kwestie wymagają szczególnej uwagi Sądu Odwoławczego.

Jeżeli Sąd Okręgowy będzie sporządzać uzasadnienie swego orzeczenia winno ono czynić zadość wymogom kodeksowym z art. 457§3 k.p.k.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

[SOP]

[ał]